

50 ÅR AV DRÄKTREKLAM

TEXT BENJAMIN THORÉN

År 1972 skedde något som skulle få en enorm inverkan på hur de svenska fotbollslagen såg ut när de sparkade boll. Då tilläts föreningarna att bära reklam på sina dräkter.

Systembolaget körde kampanjen "Spola kröken" som prydde spelarnas tröjor och byxor mellan åren 1976–1977. Övan ser vi Billy och Kenta Ohlsson på Söderstadion i match mot Landskrona den 7 maj 1977. Foto: Rolle Rygin.

Åren 1974–1975 var det bilmärket Opel som sponsrade Hammarby. Billy Ohlsson och Janne Sjöström i match mot Gais 1975. Foto: Rolle Rygin.

Tidningen Land var Hammarbys första tröjreklam åren 1972–1973. På bilden jublar Roger Fransson efter att Janne Sjöström med nummer 10 på ryggen gjort 2–0 till Bajen. Datum: 2 oktober 1973. Foto: Rolle Rygin.

AB Tipstjänst var tröjsponsor för Hammarby under perioden 1980–1985. Bilden är från den 25 september 1982, returmötet i SM-finalen mot IFK Göteborg. Från vänster: Klasse Johansson, Jonnie Efraimsson, Putte Ramberg och Uffe Eriksson. Foto: Rolle Rygin.

★ Det var på gott och ont. Självklart var det bra att klubbarna kunde tjäna pengar då man syntes alltmer i TV, på bilder och i annonser. Det negativa var att dräkterna allt som oftast blev fulare och tappade sin egenart.

För Hammarby IF var reklam på dräkterna inget nytt. Redan 1959 var man drivande i att införa reklam på hockeytröjorna. Första säsongen erhöll man 8 000 kronor från Idrottsboken. Att man 1995/96 var den första klubb som tog bort all reklam från hockeydräkterna, är en annan historia.

Hammarby Fotbolls tre första dräktreklamer bestod av namn på ryggen och framsidan av byxorna. Det började med reklam för Lantbrukarnas Riksförbunds tidning Land, följt av två år med Opel och två år med Systembolagets kampanj "Spola kröken".

Det finns något lustigt i det faktum att två av de tre första sponsorerna var något så väsensskilt från Hammarby, eller åtminstone från dess

supportrar, som Land och Spola kröken. Synen på bönder och alkohol är välkänd. Men när det gäller att få in pengar till Bajen så har varken föreningen eller supportrarna varit knussliga, vilket vi kommer att se längre fram.

1980 inleddes den hittills längsta perioden med enhetlig reklam. Det var för statliga AB Tipstjänsts stryktips. 1X2 känner de flesta igen och fanns på Bajens ställ i sex år. Troligen hade företagets populära PR-man Lars-Gunnar Björklund, känd från TV, ett finger med i spelet. Han var visserligen en känd djurgårdare men förstod den kommersiella potentialen att sponsra Sveriges populäraste lag. Något som bevisades då man kunde styra pengar till sitt favoritlag på stryktipskupongen, liknande dagens Gräsroten. Hammarby toppade alltid listorna.

Tipstjänst blev senare en storsponsor för svensk fotboll generellt, då under namnet Svenska spel. Från 1988 och elva år framåt hade Hammarby Oddset på bröstet. Andra företag

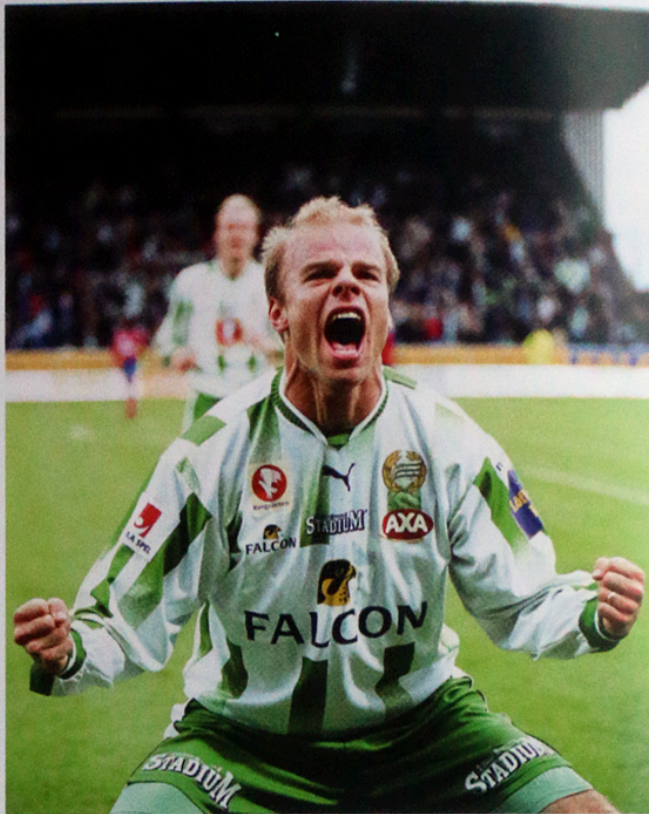
Hasse Eskilsson i tröja anno 1996. Upplevelsen av bandytröja ligger nära till hands. Foto: Hasse Fridén.

som syntes på dräkten var bland andra Folksam, ICA, PS Data, Nissan, HSB, Warner Music, Stadium, Löfbergs Lila och fackorganisationen LO.

1995 skedde ett trendbrott. Då gick dräkterna från att ha varit relativt rena med reklam för en eller två sponsorer, till att bli "bandytröjor", översållade med lappar i regnbågens alla färger och några till. Det fick till följd att inte bara relativt stora företag och organisationer kunde synas på Hammarbys dräkt, utan även lite mer udda varumärken. Smått klassisk är reklamen för Rod Stewarts skiva som prydde högerärmarna under våren 1995. Mindre klassiska, men ändå lite udda, är dåvarande ordföranden Göran Paulssons ICA-butiker som satt på ryggen under siffrorna ett antal år.

Ett speciellt år var 2007 då Hammarby valde (eller var tvunget) att själva betala Unicef för logga på bröstet. Det var starten på ett flerårigt samarbete mellan Hammarby och välgörenhetsorganisationen.

Runt 2010 blev Hammarbys dräkter betydligt renare. Det kanske var svårare att sälja reklam i Superettan. I vilket fall syntes dräkten bättre än på många år. 2011, till exempel, fanns Pepsi-

Guldtröjan år 2001 såg ut så här! Även den ett smärre collage av företagslogotyper i palettens alla färger. Foto: Hasse Fridén.

loggan på bröstet, Folkia uppe på ryggen, en liten Intersportlapp under kragen och de obligatoriska Svenska Spel på ärmarna. I övrigt helt rent. 2012 och halva 2013 hade Hammarby ingen reklam alls på bröstet.

Under 2010-talet dök det upp exempel på sponsorer som möjligtvis hade valts bort om ekonomin sett bättre ut för klubben. Använder man sina kritiska glasögon så är det ytterst tveksamt att, som gammal "hederlig" arbetarklubb, ha stora sponsorer som banken Folkia med ockerräntor som specialitet, och pyramidspelsföretaget Herbalife. Senare års reklamlappar för stampen, dvs Sefina pantbank, är också möjligt att diskutera för och emot.

När Hammarby etablerade sig i Allsvenskan kom bandytröjan tillbaka. Dock en mer smakfull variant där loggorna anpassades till färgerna och inte dominerade lika mycket som tidigare.

Det hindrade inte att det blev ett drev på sociala medier då den gamla kultspelaren Magnus Lefvert trädde in och sponsrade klubben genom sitt företag LW. Den svarta loggan, som fanns på bröstet 2015 och 2016 ansågs mycket ful och fick, kanske oförtjänt, väldigt med stryk. Det var ju trots allt en gammal Bajenhjälte som valt att pumpa in en rejäl slant in i Hammarby.

Klassisk startelva i klassiskt matchställ med UNICEF på bröstet, säsongen 2007. Stående fr v: Paulinho, Kleeber Saarenpää, Erkan Zengin, Richard Kingsson, Suleyman Sleyman, Sebastián Eguren. Sittande fr v: Louay Chanko, Haris Laitinen, Petter Andersson, Emil Johansson, David Johansson. Foto: Hasse Fridén.

Johan Persson i matchtröja från säsongen 2015 i derbymatch mot Gnaget med Magnus Lefverts företag LW som tröjsponsor. Foto: Hasse Fridén.

2017 gjordes loggan om och blev mindre framträdande.

Hammarby har, nu när vi kan summera 50 säsonger av dräktreklamen, misshandlat sin tröja och dräkt ganska många av dessa år. Som hammarbyare kan man konstatera att även tröjan har behandlats med ett osedvanligt hattande. En Hammarbytröja är visserligen (snudd på) alltid vacker, men kontinuiteten i tröjmodellen har lyst med sin frånvaro. Men det får bli en annan artikel. ■

HAMMARBYS TRÖJSPONSORER (Herrlaget)

1972–1973 **Tidningen Land** (Enbart rygg)
 1974–1975 **Opel** (Enbart rygg)
 1976–1977 **Spola kröken** (Enbart rygg)
 1978 **ICA** (Enbart rygg)
 1979 **Minolta** (Enbart rygg)
 1980–1985 **1X2**
 1986–1987 **ICL Data**
 1988–1991 **Oddset och ICA-handlarna**
 1992–1993 **Oddset och PS Data**
 1994 **Oddset**
 1995–1998 **Oddset och Folksam**
 1999–2000 **Folksam och Falcon**
 2001 **Kungsörnen och Falcon**
 2002–2003 **Coop**
 2004 **Siemens Mobile**
 2005 **Siemens**
 2006 **BenQ Siemens**
 2007 **Unicef**
 2008–2009 **Finlux**
 2010–2011 **Pepsi**
 2012 **Folkia** (Enbart rygg)
 2013 (från hösten) –2014 **Herbalife**
 2015–2017 **LW**
 2018–2020 **Jobman Workwear**
 2021– **Huski Chocolate**

Nahir Besara, våren 2013.
Foto: Hasse Fridén.